

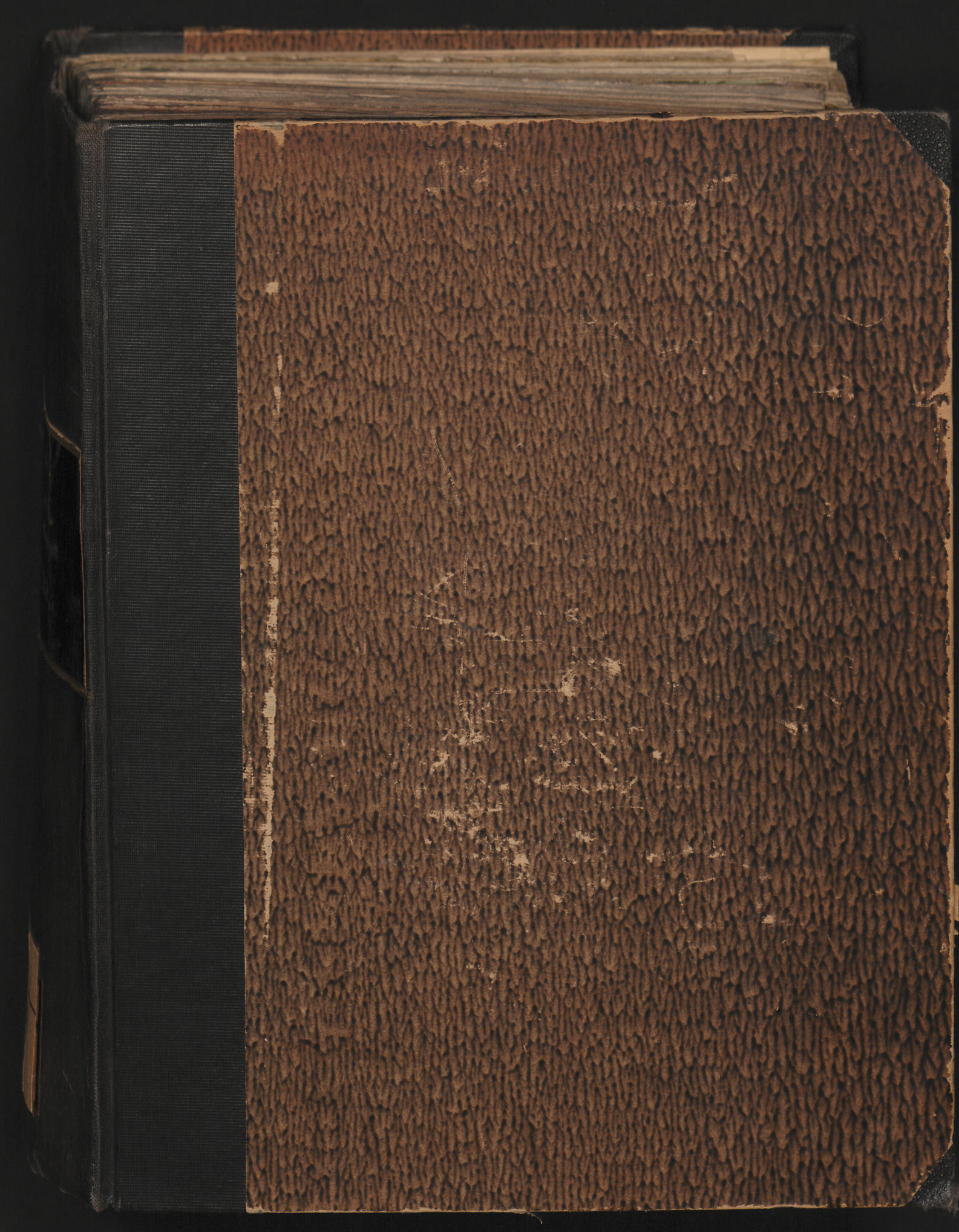
**De Veritate Religionis Christianæ eiusq[ue] præ cæteris Lutheranæ, ... in Illustri
Gymnasio Güstrovix Theses quasdam publicè exquirendas Præsidi Joachimo
Otto. Rectore suo venerabili, d. [ ] Martii A. 1710. proponit ad Academiam
abiturus Samuel Christfried Starck, Dargunô-Mecklenb.**

Güstroviæ: Lembkius, 1710

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn832088641>

Druck Freier Zugang

DK-9453-(1)

23
De
VERITATE
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ

ejusq; præ cæteris

LUTHERANÆ

ex Galat. I. v. 8. 9.

per DEI gratiam

in Illustri Gymnasio

GÜSTROVIÆ

Theses quasdam publicè exquirendas
PRÆSIDE

JOACHIMO OTTO.

RECTORE suo venerabili,

d. Martii A. 1710.

proponit

ad Academiam abiturus

Samuel Christfried Starck/

Dargunô - Mecklenb.

GÜSTROVIÆ,

Typis JOH. LEMBKI, Typographi Aulici.

MK

6
82
LUTHERANUM,

PRINCIPE

OLO

DO,

E TERRAE

GICAE,

E GENTIS

GI, COMITE

ROSTOCHII

LASTAE,

O

MENTISSIMO

IE SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

Progr

que in medium prodibunt; con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r
cembr. A. MDCCII. horis ante
HARDUS PHILIPPU
De corruptione hujus Seculi,
EL HENRICUS SII
ffitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei
STOPH. FRIDER. MANI
fferentismi appellatione, tam
significatio
NNES LAURENTIUS
De hominum recens indiffere
CUS VALENTINUS J
sione hominum, maximè Pol
NNES PETRUS NEU
obligatione hominis ad notiti
IAEL HENRICUS CU
atione ad notitiam specialem
TAVUS ERICUS FOL
one ad veritatem cœlestem contr
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS KNEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus **SERENISSIMO**
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine **Germ.**
roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

VIRO

PRÆNOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO,
atq; CONSULTISSIMO

**DNO. JOACHIMO NE-
SEN,**

Confiliario Aulico spectatissimo
ac Civitatis Güstroviensis Consuli
gravissimo, Domino in Lüffow,
*Patrono atque Evergetæ suo multis nomi-
nibus venerabili;*

nec non

VIRO

PLURIMUM REVERENDO, CLARISSIMO,
atque DOCTISSIMO

**DNO. HENRICO WIEN-
CKEN,**

Pastori Ecclesiæ Levinensis vigi-
lantissimo & meritissimo,
Affini suo atatem devenerando,

HAS SCHOLASTICÆ OPERÆ PRIMITIAS
cum voto perennantis prosperitatis,
in grati animi tesseram

D. D. D.

RESPONDENS.

IMMANUEL!

CAP. I.

Exhibet ipsum Dictum
ejusque paraphrasin.

Gal. I, 8.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ ἕρα-
νῶ εὐαγγελίζηται ὑμῖν, παρ' ὃ εὐηγγελισά-
μεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω· ἡ. 9. ὡς προ-
εῖρηκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἰ τις ὑμᾶς
εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα
ἔστω·

§. I.

IN media licet DEI Ecclesia vivamus,
affluentes omnibus divitiis gratiæ
divinæ, quibus recreari potest anima
in omnem cœlestem planè vitam, non
tamen desunt nobis insidiæ sive carnis
sive mundi & Satanæ, quibus variè ex-
ercetur fides nostra, ut subinde etiam
impetum faciat peccatum, quod in no-
bis est, suis quidem dubiis contra ipsam
ver-

A 2

84
THERANUM,

RINCIPE

OLO

DO,

TERRAE

ICAE,

E GENTIS

GI, COMITE

ROSTOCHII

LASTAE,

O

MENTISSIMO

IE SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

Progr

que in medium prodibunt, con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r
cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,
EL HENRICUS SII
ffitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI
fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere
CUS VALENTINUS J
sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU
obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU
atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem contr
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.
ione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS KNEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.
roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

veritatem fidei christianæ. Ea nimi-
rum est corruptio humanæ naturæ, ut
ea etiam, quæ ipsos sensus feriunt, in du-
bium sæpius vocentur, multò magis,
quæ à sensibus recedunt quam longissi-
mè, quæque sunt puræ fidei, & quæ no-
bis non patent, nisi ex revelatione cœle-
sti: Quæ labes cum maneat etiam in ipsis
fidelib9, quamdiu originis peccatum ipsis
inhæret (hærebit autem ad finem vitæ,
ut semper oporteat remissionem pecca-
torum petere Matth. vi, 12.) quid mi-
rum, etiam renatos subinde vexari scru-
pulis suis circa fidem, non quasi ipsis
consentiant, sed quod cogantur etiam il-
los intra animum sentire. Quare reli-
quum est, ut agnoscamus semper, nos
ea virtute conservari in fide, quâ DEUS
ex morte vitam restituit, Ephes. i, 19. seq.
id simul operam dantes, ut veritatem
christianæ fidei semper ante oculos no-
bis ipsis ponamus, ejusque rationem tam
perspicuè aliis exponamus, ut, si sani
sunt, nihil habeant, quod solidè opponant.
Audiamus jam ipsum Paulum loquen-
tem Gal. i, 8. sq.

§. II.

§. II.

Conversi erant Galatæ, gens Gal-
liæ Græcis mixta, incolæ Asiæ mi-
noris ad Pontum Euxinum, ubi post
mortem Alexandri M. confedère, con-
versi, inquam, erant ex tenebris suis,
quibus tanquam gentiles immerfi, ad
veritatis lucem, à potestate Satanæ ad
DEUM, ex mortuis ad vitam, per Ev-
angelium JESU CHRISTI, quod Pau-
lus inter ipsos prædicaverat. Discesse-
rant tamen paulò post in aliam mentem
evangelii eamque diversam à Paulo, qui
ipsum vocaverat in gratia CHRISTI v.
6. adeò, ut periculum esset salutis exci-
dentibus iterum gratia DEI, Cap. v, 4.
ipsumq; opus esset iterum parere & trans-
ferre in formam Christi, Cap. iv, 19.
Persuasi quippe erant auctoritate alio-
rum, qui post obitum Pauli necessita-
tem ipsis circumcidendi imponebant,
aliasque leges Judaicas servandi, velut
nondum plenius essent informati à Pau-
lo ad salutem: adeoque fidei etiam con-
jungere volebant legis opera ad justifi-
cationem coram DEO.

A 3

§. III.

UTHERANUM,

PRINCIPE

OLO

DO,

E TERRAE

GICAE,

E GENTIS

GI, COMITE

MROSTOCHII

NASTAE,

O
MENTISSIMO

AE SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

Progr

que in medium prodibunt, con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A.MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

ffitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS]

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem contri
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO

NUTRITIO & omnibus presentibus, carmine Germ.

roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

His ergò quam gravissimè se op-
ponit Paulus: *Si etiam nos*, inquit,
nos qui sumus uno Spiritu congregati,
v.2. quos inter ipse ego Paulus ceu A-
postolus sum v.1. cum inter vos, Gala-
tæ, me absente, nullus Apostolus more-
tur. At quantum nomen *Apostoli*, in quo
ipse CHRISTUS loquitur plane singu-
lari modo, ut nec metus subesse possit
erroris in fide Rom. xv, 18. 2. Cor. XIII, 3.
dum fundamenti loco simul debet esse
doctrina Apostolica Ephes. II, 20. *Si et-*
iam nos omnes Apostoli, quibus inter
homines nullus major ad verba fidei fa-
cienda I. Cor. XII, 28. quique omnes non
possunt simul consentire in errorem, si
singuli possent, quia Spiritum habent si-
bi promissum ad omnem veritatem,
Joh. XVI, 13. eumque constanter penes se-
se futurum Joh. XIV, 16. Et si possent
etiam errare omnes, quamdiu homines
sunt ad lapsum pariter proclives Rom.
VII, 14. 18. non tamen Angeli, confirma-
ti jam in veritate Matth. XIX, 10. Jam
si Angelus etiam ex cœlo, de cujus bonita-

te & veritate non licet vobis, mei Galatæ, dubitare, sed omninò oportet ejus auctoritatem sequi, *si etiam Angelus*, quicumque tandem sit, sive ex thronis sive ex Principibus sive ex Potestatibus (gradibus enim suis gloriæ. & potestatis ipsi Angeli inter se differunt Col. 1, 16.) si tandem *quisque Angelus*, quod majus esset ad sequendum auctoritatem, quâ induci vos passi estis Galatæ, *εὐαγγελίζηται*, *si CHRISTUM* vobis ostendat, prædicet, explicet in illo salutem & quamcunque lætitiæ vocem afferat ad gratiam Dei consequendam, ut æternum vobis benè sit, ea etiam mente, ut nolit fidem JESU ex animis vestris prorsus eversum ire, sed tantum velit quædam addere *παρ' ὃ εὐαγγελισάμεθα ὑμῖν*, juxta, supra & præter quod Evangelium vobis diximus, velut non plenius à nobis informati essetis tunc præsentibus, *ἀνάθεμα ἔστω*, removeatur ille ab omni societate, unde potest ipsi bene esse & auxilium fieri, non Angelorum tantum & hominum fidelium, sed Dei etiam, ut nullus sit gratiæ locus, nullus vitæ,

A 4 sed

86
LUTHERANUM,

PRINCIPE

OLO

DO,

E TERRAE

GICAE,

AE GENTIS

GI, COMITE

MROSTOCHII

NASTAE,

O
MENTISSIMO

AE SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

Progr

que in medium prodibunt, con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

ffitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS]

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem contr
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO

NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.

roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

sed æternum pereat suis cruciatibus.
Non est, ut addam *μαρὰν ἀθά*, extre-
mam illam Judæis suetam execratio-
nem, dum ipsum Angelum etiam subji-
cio anathemati huic meo, qui non aliter
potest puniri, quàm ut planè removea-
tur à facie Dei, sine fine in tormentis
futurus, quia spiritus est, cui ex his ter-
ris nihil mali potest inferri, neque tamen
interire potest, cum nihil habeat intra
se, quod posset ipsum destruere, neque
ab ira divina liberari potest, aut ullum
sensum gratiæ & dulcedinis sentire, dum
justus DEUS est vindex in eos, quibus
nec voluntas nec ulla ratio potest esse
reliqua satisfaciendi Ps. v, 5. seqq. DEO
enim qui est ita devotus & traditus, fal-
lens quippe tam protervè homines, ut
ex suo ingenio velit audeatque aliam sa-
lutis viam ostendere, quàm quæ potest
esse & ab ipso DEO statui, velit etiam
addere aliquid evangelio quasi insuffici-
enti ex operibus quidem humanis, quæ
semper mixturam aliquam habent ma-
litiæ & vanitatis Rom. vii, 14. 18., quomo-
do potest ille ab incendio iræ divinæ li-
bera-

berari, quomodo effugere æternam mortem? Equidem se ipsum quondam Moses ex libro vitæ deleri volebat Exod. xxxii, 32. ipseque etiam idem ego in votis habui, Rom. ix, 3., sed dum ex amore id factum salutis aliorum, ubi præstat unum etiam æternum perire, quam multos, dum fundamentum salutis, quod est in mera gratia DEI in JESU CHRISTO I. Cor. iii, ii. saluum intactumque remansit, non potuit locum apud DEUM invenire illa anathematis voluntas, quæ apud nos homines fuit, ut impleretur. Verùm in hac defectioe vestrà, *mei Galatæ*, cum fundamentum petatur salutis ut ruat, quicumque tandem auctor fuerit ad eandem, vel adhuc sit & amplius esse velit suasor, nihil sibi ipsi apud DEUM relinquit, unde possit absolvi à damnationis reatu, iræque divinæ justissimo sensu. Ipsi reputate apud animum, ecquis finis sit circumcisionis, quam adeo urgent adversarii in carne vestra? annon ut signum esset certò futuri CHRISTI ex semine Abrahami & Judæorum? Quis finis reliquorum rituum

A 5   Juda-

87
 U T H E R A N U M,
 P R I N C I P E
 O,
 O L O
 D O,
 E T E R R A E
 G I C A E,
 A E G E N T I S
 G I, C O M I T E
 M R O S T O C H I I
 N A S T A E,
 O
 M E N T I S S I M O
 A E S A C R A,
 M. D C C X V I I
 A E,

Progr

que in medium prodibunt; con-
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r
cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,
EL HENRICUS SII
ffitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI
fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere
CUS VALENTINUS J
sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU
obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU
atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL
one ad veritatem cœlestem contr
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.
ione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS KNEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.
roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

Judaicorum? annon ut figura essent fu-
turæ satisfactionis CHRISTI, utque ho-
mines eò anxius & ardentius sibi expe-
terent liberationem à tanto onere legis
& impuritate animæ in sanguine CHRI-
STI? Jam venit CHRISTUS, satisfecit
pro nobis in infinitum, omnemque gra-
tiam DEI nobis iterum peperit, deletis
peccatis totius mundi, ut ne memoria
quidem restet apud DEUM nostrorum
criminum, postquam CHRISTUS suum
ipse sacrificium interposuit Ebr. X, 14.
sq. Ergo tollit ille omnem satisfactio-
nem CHRISTI, tollit omnem DEI gra-
tiam, planeque mutare vult tam beni-
gnam voluntatem DEI de salute nostra in
JESU CHRISTO, aut non sufficere pu-
tat iræ divinæ mortem CHRISTI, qui-
cunque adhuc urget circumcisionem a-
liasque leges ad obtinendam salutem,
quarum tamen unicus finis est CHRI-
STUS ejusque meritum, ut in eodem
finiantur Rom. x, 4. In tanta verò pro-
tervia voluntatis contra DEUM, quâ
factum infectum etiam esse putatur,
quaque ipsi fines rerum à DEO consti-
tuti

tuti perturbantur, quis potest coram DEO subsistere, quis vindictam divinam evitare?

§. IV.

Tanta est, mei Galatæ, certitudo Evangelii mei, quo sine concursu ullius operis ex Veteri Testamento nos salvos fieri oportet, quodque vobis ego prædicavi, ut nec DEUS possit contradicentem à maledictione liberare, dum justus est, nec probare unquam potest aut impunè dimittere, quod sibi creatura sumit contra voluntatem creatoris Ps. v. 5. Equidem & Judæi, qui nomen CHRISTO dederunt, ipseque etiam ego Hierosolymis Mosaiscos adhuc ritus subire non recusamus Act. xxi, 26.: verum libertatis hæc res est, non necessitatis, quamdiu templum spectatur Hierosolymitanum. Vos verò non Hierosolymis versamini, non opus est vobis Judæorum gratiam ambire, non metuere quicquam à Judæis. Ecclesia enim estis CHRISTO ex ipsis gentilibus collecta, iisdem gratiæ donis cum Judæis Christianis beati, inque nulla re ipsis inferiores.

§. V.

UTHERANUM,

RINCIPE

OLO

DO,

E TERRAE

GICAE,

AE GENTIS

GI, COMITE

MROSTOCHII

NASTAE,

O

MENTISSIMO

AE SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

Progr

que in medium prodibunt, con-
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r
cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

ffitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS T

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOR

one ad veritatem cœlestem conti
erroresqve fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.
roni Magni, literarum Promotores atqve Fautores optimi

Quare adhuc repeto, ne temerari-
us vobis videar, vel ex nimio fervore
animum præcipitâsse v. 9. *Sicut jam an-
te diximus*, idque ex communi & volun-
tatis & scripturæ consensione in unam
fidem veritatis, quæ est in JESU no-
stro penes omnes fratres, qui præsto
mihi sunt, v. 2. *etiam nunc iterum ego dico*,
ut intelligatis, me in communi illo con-
sensu ecclesiæ contineri meque abesse sic
quam longissimè à temeritatis crimine,
etsi vel maximè alii essent mutabiles,
me tamen ceu Apostolum non posse ita
deficere, qui sum per JESUM CHRI-
STUM non ab homine neque per homi-
nem v. i. non muto mentem, nec verba,
nec stylum, sed quod sentio, etiam dico
& scribo in testimonium fidei, quam
publicè profiteri oportet, ut qui hanc
epistolam legerit, me etiam loquentem
audiat, & confirmantem iterum, quæ
paulo ante dixi, εἰ τις si quis, cujuscunq;
nominis aut generis fuerit, ὑμᾶς εὐαγγελί-
ζειται, tantum amorem præ se ferat &
CHRISTI & vestrùm, ut planè etiam
VOS

vos perfundere vellet evangelio, sed *παρὸ
ὁ παρελάβετε, præter & juxta quod accipi-*
ftis ex viva informatione mea, quam
baptismus excepit, omnisque gratia
SPIRITUS Sancti cum suis donis cap.
III, 25. non tantum præter & juxta illud,
quod jam scribo, ille *ἀνάθεμα ἔστω*, diris
esto devotus omnibus. Adeo omnem
veritatem fidei coram exposui, qua salu-
tatem habemus ex sola DEI gratia in
JESU CHRISTO, sine ulla accessione
bonorum operum, ut qui in contrarium
velit discedere, suæque salutis fidei vel
quicquam adjungere ex lege, unde si-
mul oporteat salvum fieri, & gratia
CHRISTI & spe salutis planè excidisse
censeatur, cap. v, 4.

§. VI.

In eum modum, in eam amplitu-
dinem nobis videatur hætenus Paulus
verba fecisse de veritate fidei Christia-
næ eaque absoluta & immutabili. Atq;
gratias DEO nos omnino agamus, quod
idem factum sit per Scripturam, unde
ad nos etiam pervenit eadem veritatis
cer-

UTHERANUM,

PRINCIPE

D,

OLO

DO,

E TERRAE

GICAE,

AE GENTIS

GI, COMITE

MROSTOCHII

NASTAE,

O

MENTISSIMO

AE SACRA,

M. DCCXVII

AE,

Progr

que in medium prodibunt, con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

ffitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS T

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem contr
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

ione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.
roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

certitudo Neque enim alia nudis ver-
bis, alia scripturis tradidit Apostolus,
sed unam eandemque mentem & literis
expressit & confirmavit, quò nobis per
omnes partes norma fidei sit scriptura,
ad quam provocare oportet contra
quamcunque aliam hominum traditio-
nem. Pergamus nunc ad ea, unde et-
iam per DEI gratiam cum homine quo-
cunque, si vel parum sanus est, velitque
audire verba, concludere & progredi li-
ceat ad omnem veritatis nostræ certi-
tudinem.

CAP. II.

De

**Veritate Religionis Chri-
stianæ & præ aliis Luthe-
ranæ.**

§. I.

DEUM esse in iis ponit Apostolus,
quæ ipsos sensus feriunt Rom.
I, 19. sq. remque tam manifestè
urgent,

urgent & loquuntur omnia, quæ penes hominem sunt, si vel parum attendere velimus, ut nulla malitia major, quàm quæ hîc in contrarium velit niti, dum quæcunque sensus & ratio habent, planè ita subvertuntur: ipsique inde athei vel inviti coguntur DEUM fateri, provocantes subinde ad naturam & spiritum communem, ceu voces, quæ ipsis asyllum præbent impietatis suæ. Ast quid natura, quid spiritus ille communis, quem infinita sanè oportet esse sapientia & virtute in tam stupenda rerum structura & harmonia, quid inquam aliud est quàm ipse DEUS? Et mirandum omnino est & dolendum, in re tam aperta viros tamen magni ingenii eò prolabi posse, ut vel DEUM esse negent vel dubitent, confisi quippe suis ingenii viribus, quibus ad quævis magna abripiuntur, tamque varia animo complectuntur, ut nec rei diutius inhærere, nec se ipsos cogitare satis queant, pœnas sic dantes incogitantæ suæ & justas & horribiles, dum faciunt intelligendo, ut nihil intelligant.

§. II.

82
 U T H E R A N U M,
 P R I N C I P E
 D,
 O L O
 D O,
 E T E R R A E
 G I C A E,
 A E G E N T I S
 G I, C O M I T E
 M R O S T O C H I I
 N A S T A E,
 O
 M E N T I S S I M O
 A E S A C R A,
 M. D C C X V I I.
 A E,

§. II.

Eò nimirum DEUS providit etiam post lapsum, ne omnem amitterent homines veritatem in agnitione DEI, sed eandem etiam in iniquitate retinerent Rom. I, 18. tanquam conscii actionum rerumque suarum, & iudices sui ipsorum futuri, quibus ne locus quidem esset in justo DEI judicio se excusandi Rom. I, 20. Rationales enim creaturæ sunt, quas causas etiam miseræ & damnationis suæ scire oportet, ut justus DEUS sit, ergo DEUM etiam nosse oportet, sicut ipsi dæmones etiam credunt DEUM esse & contremiscunt, Jac. II, 19. idq; adeo verum, ut neq; post lapsum homo nasci possit aut esse sine inscripta DEI lege. Rom. II, 15.

§. III.

Quare licet semper sint risores DEI & athei in corde etiam suo, non tamen gens ulla eò publicè potuit dementiæ pervenire, ut cultum omnem DEI negaret, remque divinam è mundo etiam planè tolleret, quam in corde amplius habe-

Progr

que in medium prodibunt; con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPUS

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

effitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS J

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem conti
erroresqve fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.

roni Magni, literarum Promotores atqve Fautores optimi

habere noluit malitia, ne scilicet deesset unquam in terris divinæ veritatis testimonium, unde ipsi homines suæ impietatis arguantur.

§. IV.

Quantacunque autem veritas illa naturalis sit, quæ est in agnitione DEI, non tamen eò potest pervenire homo, ut in eadem acquiescere liceat atque explere desiderium. Quæ enim satietas, ubi nihil constat de benigna DEI voluntate contra mortem, nihil de salute nostra? Quæ spes & fiducia, ubi planè perturbatur animus, nihilque tutum esse potest, ne sensu quidem divinæ gratiæ relicto in mortis hora? Quæ enim de DEO intelliguntur ex natura, generalia modo sunt, ipsum nempe esse creatorem omnium rerum, esse omnipotentem, sapientissimum, esse in se bonum & justum Dominum. Sed quæ scientia rei, quæ in generalibus modò consistit, maximè in iis, quæ nos scire simpliciter oportet, si velimus salvi esse? Quid juvat, nôsse Regem magnæ gloriæ, magnæque bonitatis, nôsse etiam eundem esse meum

B Domi-

82
LUTHERANUM,

PRINCIPE

OLO

DO,

E TERRAE

GICAE,

AE GENTIS

GI, COMITE

MROSTOCHII

NASTAE,

O

MENTISSIMO

AE SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

Progr

que in medium prodibunt; con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

effitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS J

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem contri
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO

NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.

roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

Dominum, cum timere ipsum semper oporteat ex mortis sententia, quæ tibi imminet, nihilq; tibi pateat specialius, quæ via ipsum adire liceat, ut placeas iterum legemq; mortis ipse avertas? Neq; enim Reges se coli volunt ex nostro arbitrio, sed ex sua voluntate, quam Magister morum præscribit. Quin nec ipsis omnes statim placent, quos alunt magnitudine quadam animi aut opinione magnificentia suæ ducti. Quomodo vero DEUM ita facile nobis fingere velimus ejusque cultum ad ingenium nostrum, quasi ipsi possit etiam placere, quod nobis placet? Majestatis Dominus ipse est & gloria infinita, quem cum metu & tremore adire oportet, non ex persuasionem mentis nostræ, sed juxta ipsius voluntatem, quam ipse præscripsit, ne cultus sit alienus, aut alienum quid DEO offeratur, quod non potest ipse probare, dum alienum habet fontem bonitatis suæ, quæ nulla est extra DEUM. At verò unde patet naturæ tam certus DEUM colendi, tamque gratus ipsum adeundi modus? Quis animum

mum hîc solari potest inter tot mentis
 rerumque turbas, in tanta virium infir-
 mitate, quâ nec ea præstare & perficere
 licet, quæ lex naturæ præscribit, ut si
 vel parum attendat, seque ipsum ex-
 plorare velit homo, non possit non se i-
 ipsum semper accusare, ignarus insuper,
 quâ DEUM ratione sibi iterum conci-
 liare queat, & peccata delere: *non per pœ-
 nitentiam*, quæ mutat mentem modò,
 non factum, neque justitiæ quicquam
 restituit, sicut fur pœnitens quæ ablata
 jam decoxit, non reddit, neque læsæ ju-
 stitiæ facit satis, restituendo iterum et-
 iam subducta: *non per emendationem vitæ*,
 quæ inter tot illecebras carnis & pecca-
 ti impetus non potest esse serua, & quæ
 æquè minus gratiam sibi potest promit-
 tere judicis ac fur promissis suis, se in
 posterum abstinere velle à rebus alienis:
non denique per munera & sacrificia, quæ
 sicut infra hominis dignitatem sunt, ita
 nec quicquam habent in se, quo sceleris
 memoriam apud DEUM possunt tollere.

§. V.

Nihil ergo habet naturalis religio,
 B 2 quò

LUTHERANUM,

PRINCIPE

O,

OLO

DO,

E TERRAE

GICAE,

Æ GENTIS

RGI, COMITE

IMROSTOCHII

ENASTAE,

NO

MENTISSIMO

TAE SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

Progr

que in medium prodibunt, con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A.MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

effitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS]

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem conti
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.

roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

quô possit niti ad fiduciam gratiæ divi-
næ, mentemque suam tranquillandam:
non lumen natura, quippe quod debile ni-
mis est ad rem tanti momenti exponen-
dam, nihil certi promittens de gratia di-
vina, hominemque simul permittens
superstitioni suæ, adè ut nulla gens, et-
iam sapientissima, quæ lumen naturale
simpliciter sequuta, sine idololatria fue-
rit crassissima: *non pietatem*, quæ in tam
pravis concupiscentiæ motibus, quibus
subinde homo impellitur, nulla est, &
larva modò veritatis, dum ipsum cor
DEUS introspicit, omnemque volunta-
tem hominis, atque omne illud pecca-
tum est, quod quacunque ratione à lege
DEI recedit, & ab ipso rectæ rationis di-
ctamine, i. Joh. III, 4: *non denique oracula*
gentilium, quibus si quid sani inest, ex
naturæ lumine inest, quod cunctis est
commune, non ex superiori lumine.

§. VI.

Itaque aliam oportet esse religio-
nem, eamque talem, quæ habeat I. *Ver-*
bum DEI revelatum, cum quo per omnes
partes conveniat, & in quo certiora eaq;
pla-

planè sufficientia ad salutem monstratur. Ad DEUM enim reducat hominem religio, ergo DEUM etiam ipsi monstrat in sua gloria, non sanè aliena luce, sed ipsius DEI revelantis & illuminantis, sicut sol non alia, nec phosphori proximè antecedentis, sed sua solâ se luce conspiciendum præbet. II. *Vim sibi insitam eamque divinam ad illustrandam DEI gloriam, qua convertantur homines, propositis etiam id propter quibuscunque mundi inimicitis, ut nihil ex fide in mundo sit expectandum præter calamitates. Ad fidem verò illam ex plena voluntate transire, quæ nihil habet ex ratione, nihil ex mundo, sed crucem potius, quis velit sibi relictus homo, nisi divina planè virtute moveatur. Et religio tamen mundum oppugnare debet eique planè contraria esse, dum non potest ea sapere, quæ mundus, nec eadem sequi, sed altiora quæq; & à mundi conclusionibus abhorrentia.* III. *Summe sanctitatis præcepta, & pietatis studium intensissimum.* Ad DEUM namque ducit religio, qui est sanctus, qui que nihil probare

B 3

86
 LUTHERANUM,
 PRINCIPE
 DO,
 E TERRAE
 GICAE,
 AE GENTIS
 GI, COMITE
 MROSTOCHII
 NASTAE,
 O
 MENTISSIMO
 AE SACRA,
 M. DCCXVII.
 AE,

Progr

que in medium prodibunt; con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPUS

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

ffitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS T

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem contr
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

ione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO

NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.

roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

bare potest, nisi quod est perfectissimum,
cui planè nihil deest ad sanctitatem.

IV. *Pacem conscientia & tranquillitatem.*

Perficere enim hominem debet religio,
non turbare, dum conjungit eum cum
DEO, non repellit, adeoque ostendere
debet DEUM reconciliatum planè, ut
nihil sit timendum amplius, ipsumque
etiam monstrare fundamentum recon-
ciliationis firmissimum, cui tutò possit
inniti conscientia, adeò, ut peccatorum
remissionem omnemque gratiam à DEO
etiam postulare jure nobis liceat, quo
fine non est pax conscientia. V. *Feli-*

*cem tandem transitum ex hac mortalitate
in aeternam vitam.* Salutaris enim debet

esse religio omnibus, nec ulli viam gra-
tia intercludere. Quæ enim religio,

quæ cum hac vita terminatur, quæque
vana est post hanc vitam? immortalis

animæ est religio, quæ DEUM adit ceu
fontem omnis vitæ & Patrem omnis

gratia, ea quidem fiducia, qua postulare
etiam potest & debet omnem vitam,

Ergo deserere non potest religio un-
quam animam, sed eandem vitæ suæ
restit-

restituere, quæ est in agnitione veri DEI
 ejusque gratiæ. Quæ si abest fiducia
 ejusque fundamentum, inutilis est reli-
 gio omnis, nec quicquam animam im-
 mortalem juvat. Dumque omnes ho-
 mines æquali prorsus natura gaudent,
 & æquali etiam sorte continentur, ut
 idem sit in mundum introitus & idem
 exitus, palam est, veram religionem et-
 iam ad omnes pertinere, omnibusque
 etiam esse æque salutarem, ut nullus pos-
 sit nec debeat excludi, sed quicumque
 eam amplectuntur, eisdem etiam salu-
 tem afferat.

§. VII.

Verbum verò illud DEI revelatum,
 unde omnis perfectio, unde salus omnis
 in religione, ubi est nisi in libris Mosis?
 Hi primi sunt & antiquissimi fontesque
 omnium reliquorum Prophetarum.
 Quicquid gentes habent, etiam sapien-
 tissimæ quondam, non est ante Mosen
 scriptum, nec sapit ultra rationem hu-
 manam eamque communem, nec est si-
 ne horrenda idololatria, quam sequuntur
 suisque nugis alunt, non refutant.

B 4

§. IIX.

UTHERANUM,

PRINCIPE

OLO

DO,

E TERRAE

GICAE,

AE GENTIS

GI, COMITE

MROSTOCHII

NASTAE,

O

MENTISSIMO

AE SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

§. IIX.

Tradit nimirum Moses ea de creatione mysteria, eaque de receptione hominis lapsi in gratiam, quæ quàm longissimè superant omnem rationem, eaque tam sanctè, ut nihil sit, quod possit in contrarium opponi. Tradit urgetque eam vitæ sanctitatem in omnibus, quam sana quidem ratio probare debet, nunquam tamen per hanc vitam consequi & implere potest. Tradit eum cultum divinum, cui si rem ipsam spectes, nihil potest addi sive ad salutem sive ad perfectionem, sed modò id restabat, ut quæ finem suum & umbram habent, etiam impleantur tandem. Tradit eam etiam rerum antiquitatem, quæ ab ipsis mundi incunabilis per omnes sibi partes planè conveniens est. Tradit tandem omnia ea mentis integritate, ut quàm longissimè absit à suspitione fraudis & propriæ gloriæ, dum nec sua tacet vitia, nec regimen transfert ad filios suos, nec populum habet sibi obsequiosum, paratumque ad voluntatem, sed contradicentem potius,

Progr
que in medium prodibunt, con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPUS

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

effitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS J

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem conti
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO

NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.

roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

tius, & variè rebellem, quem non vi humana nec verbis, sed divina modò virtute & auctoritate compescit flectitque. Ut taceam consensum reliquorum sanctorum & Prophetarum, qui verbis scriptisque suis, quin & morte sua Mosen comprobarunt.

§. IX.

Solis ergo Mosis libris relinquitur *θεοπνευσίας* gloria, & reliquis Prophetarum scriptis, qui Mosis fidem semper urgent, eamque explicant magis, reducentes etiam eò unicè, facta discessione, rebellem populum. Confluunt namq; eò quàm amicissimè, quæcunque sunt divinitatis in libro argumenta, ut nihil restet, nisi sensus divinæ veritatis, quo commoveatur animus, quique certissimè etiam futurus est, si vel parum attendatur lectis auditisque ex illis libris. Quare hi etiam libri soli fundamentum sunt & norma veræ religionis omnibus illis, qui vel parum sana mente valent, ut quæcunque religio recesserit inde, falsa, & quæcunque per omnes partes conveniat, vera sit & salutem habeat.

B 5

§. X.

86
 I THERANUM,
 RINCIPE
 OLO
 DO,
 E TERRAE
 GICAE,
 E GENTIS
 GI, COMITE
 MROSTOCHII
 NASTAE,
 O
 MENTISSIMO
 AE SACRA,
 M. DCCXVII.
 AE,

Progr

que in medium prodibunt, con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r
cembr. A.MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

effitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS J

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem conti
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.
roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

Jam provocant eò & Judæi, & Mu-
hammedani, & Christiani, homines &
fide & moribus quàm longissimè à se
invicem distantes.

Vanam verò esse Judæorum reli-
gionem, quæ hodie est, vel ex eo patet,
quia Mesiam sibi aliter fingunt, quàm
Moses & Prophetæ eundem revelarunt
& coluerunt, oppugnantes & personam
ejus divinam Gen. xvi, 7. 10. Gen. XLVIII,
16. Pl. cx, 1. & satisfactionem ipsa inter-
veniente morte necessariam pro pecca-
tis nostris Gen. iii, 15. Ef. liii. & adve-
niendi statutum tempus Gen. XLIX, 10.
Dan. ix, 24. sqq. ut reliqua taceam, in
quibus Judæis nihil potest superesse ad
salutis certitudinem, nihil ad solatium.
Conf. Magnifici Dn. FECHTII, quem Pa-
tris loco veneror, *Disquis. de Judaica Ec-
clesia.*

Vani etiam sunt Muhammedani,
qui licet præter Mosen etiam agnoscant
evan-

evangelium, omnia tamen ita corrumpunt, ut nihil sani relinquunt, substituto insuper in locum Prophetæ ultimi & summi Muhammede suo, homine sanguinario & flagitiosissimo. Quantum enim discedat Alcoranum à Mose & Prophetis, & quibus nugis scateat, singulæ fermè ejus paginæ docent, ut non opus sit longa inquisitione, sed totum se opus statim ipsum destruat vel sola lectione sua. Ita scilicet omni homines libidini suæ permittit *Alcoranum*, ut paradisum etiam ponat in voluptate corporis, hominesque mutet in pejus, proposito illis in præmium paradiso, qui ad omnem impietatem ruunt per arma sua contra Christianos, tanquam immanes barbari, quibus ne humana quidem sapientia quicquam curæ est.

§. XIII.

Suntque & Judæi & Turcæ, omnesque alii minùs rectè sentientes de fide, eò tenaciores, quò magis confirmant naturalem impietatem suam, sibiq; ipsis placent in propriis inventis tanquam suo sætu.

§. XIV.

ATHERANUM,

PRINCIPE

OLO

DO,

TERRAE

ICAE,

E GENTIS

GI, COMITE

ROSTOCHII

ASTAE,

O
MENTISSIMO

E SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

Progr

que in medium prodibunt, con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A.MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

effitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS J

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem conti
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO

NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.

roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

Sola ergo relinquitur religio Chri-
stiana quæ Mosis & Prophetarum fidem
sequitur & JESUM CHRISTUM osten-
dit salvatorem illum mundi, tanquam
unicum scopum & finem totius veteris
testamenti, adeò ut nec CHRISTUS nec
Apostoli aliud quicquam dixerint præ-
ter Mosen & Prophetas Joh. v, 45. Luc.
xvi, 29. 31. c. xxiv, 25. sqq. Act. xxvi, 22.
etiam ubi omnem voluntatem DEI no-
bis revelarunt, Act. xx, 27.

Longum foret per singulas fidei
partes idem persequi, idemque repetere,
quo perfuncti sunt jam olim satis accu-
rate viri celeberrimi ex antiquitate Ju-
stinus Martyr, Aristides, Quadratus,
Arnobius, Clemens Alexandrinus, Euse-
bius aliique: ex recentioribus Grotius,
Mornæus, Huetius, Calixtus, & qui sunt
alii.

Dolendum tamen idem Christiani
nomen tam miserè distractum esse, ut
nec una mens nec idem animus, nec
fides

fides una possit esse omnibus, conf. I. Cor. XI, 19. Mittamus jam Socinianos, Quakeros, aliosque Fanaticos, qui dum negant sacrosanctam Trinitatem, nihil habent inter se, quo possint niti ad salutem Joh. v, 23. Rom. VIII, 9. Qui ecclesiam inter se habent, unde vita & salus animæ, sunt Lutherani, sunt Reformati, sunt Pontificii & Græci & Æthiopes nulli tamen tanta salutis certitudine, tanta fidei simplicitate & veritate, quam *Lutherani: non Reformati*, quia gratiam DEI negant universalem & meritum CHRISTI pro omnibus & singulis interpositum contra Joh. III, 16. 17. 18. neque possunt credere sanguinem & mortem CHRISTI quicquam prodesse, quamdiu negant divinam virtutem carni CHRISTI verè & realiter esse communicatam Johan. VI, 36. neque invocare possunt CHRISTUM in terris tanquam salvatorem mundi, quia negant ipsum esse præsentem in terris secundum carnem. At verò CHRISTUS sine carne non est salvator ille misericors & fidelis, qui sedet ad dextram DEI, secundum omnia nobis

86
THERANUM,

RINCIPE

OLO

DO,

TERRAE

ICAE,

E GENTIS

GI, COMITE

ROSTOCHII

ASTAE,

O
MENTISSIMO

E SACRA,

M. DCCXVII.

AE,

Progr

que in medium prodibunt, con-
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r
cembr. A. MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,
EL HENRICUS SII
ffitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI
fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere
CUS VALENTINUS]
sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU
obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU
atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL
one ad veritatem cœlestem cont
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.
ione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus. SERENISSIMO
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.
roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

bis similis factus Ebr. II, 17. ipse ascen-
dens super omnes cœlos, ut impletet
omnia Ephes. IV, 20. *non Pontificii*, quia
inter alia ex lege etiam quærunt salutem
suam, legisque ad salutem consequen-
dam urgent necessitatem contra Gal. v,
4. *non Græci*, quia pariter negant salutem
nobis fieri ex sola DEI gratia atque ex
sola sanguinis CHRISTI intercessione,
quæ fide apprehendenda, ruuntque ad
varia opera, hominumque traditiones
& sanctorum intercessionem: *non Æ-*
thiopes, quia nimium indulgent adhuc
judaicis legibus aliisque ritibus seque
ipsum inde suspectos reddunt malæ fidei,
Gal. IV, 9. sqq. Col. 1, 16, ut taceam alia,
quacunque alias excusatione se velint
munire laudemque etiam habere veræ
fidei. Quibus omnibus nec spes salutis
potest esse reliqua, quamdiu nituntur sua
hypothesi ex publicis confessionibus su-
is, nisi velis quodammodo excipere Æ-
thiopes, qui meliora adhuc de se sperare
jubent. Plura qui velit, legat contra *Re-*
formatos der Theologischen Facultät zu
Wittenberg gründlichen Beweis / librum
illum

illum, quem nondum refutarunt, contra *Pontificios* B. Chemnitii *Examen concil. Trident.* cui adhuc responsum debent illi, contra *Græcos* B. D. Veielium de Ecclesia Græc. hodierna, contra *Moscovitas* Dn. von Oppenbusch, de *Æthiopica Ecclesia* Dn. Joh. Ulricum Wildtium sub præfidiis B. D. Dannhaweri. Confer etiam B. D. Kromayeri *Scrutin. Religionum.*

§. XVII.

Lutheranis nimirum, dum Augustanam confessionem eamque immutatam sequuntur & defendunt, ea est religio, quæ I. exactè convenit cum scriptura sacra, retenta ubique verborum simplicitate. II. Gratiam DEI una cum merito CHRISTI relinquit omnibus hominibus amplissimam, ut nemo excludatur, pro quo non satisfactum in infinitum, & cujus salutem DEUS non serio velit, cuique non suo modo offerat fidem Act. xvii, 31. adeoque efficax satis est fides nostra ad illustrandam DEI gloriam: III. Conscientiam pacat sola fide in meritum CHRISTI, cujus solâ gratiâ nobis

LUTHERANUM,

PRINCIPE

OLO

DO,

TERRAE

MICAË,

E GENTIS

SIGI, COMITE

ROSTOCHII

ASTAE,

O

MENTISSIMO

E SACRA,

M. DCCXVII.

E,

Progr

que in medium prodibunt, con
Juvenes quidam
Oratiunculis suis
in Auditorio r

cembr. A.MDCCII. horis ante

HARDUS PHILIPPU

De corruptione hujus Seculi,

EL HENRICUS SII

effitate, quâ Scholæ tenentur, j
adversus errores fidei

STOPH. FRIDER. MANI

fferentismi appellatione, tam
significatio

NNES LAURENTIUS

De hominum recens indiffere

CUS VALENTINUS]

sione hominum, maximè Pol

NNES PETRUS NEU

obligatione hominis ad notiti

IAEL HENRICUS CU

atione ad notitiam specialem

TAVUS ERICUS FOL

one ad veritatem cœlestem conti
erroresque fidei rejicie

US CHRISTIANUS HELWIG, Berol. March.

sione hominis, non à voluntatis emendatione, sed ab intelle-
ctus informatione, incipiente.

NES LAURENTIUS K NEGENDORFF, Güstrov.

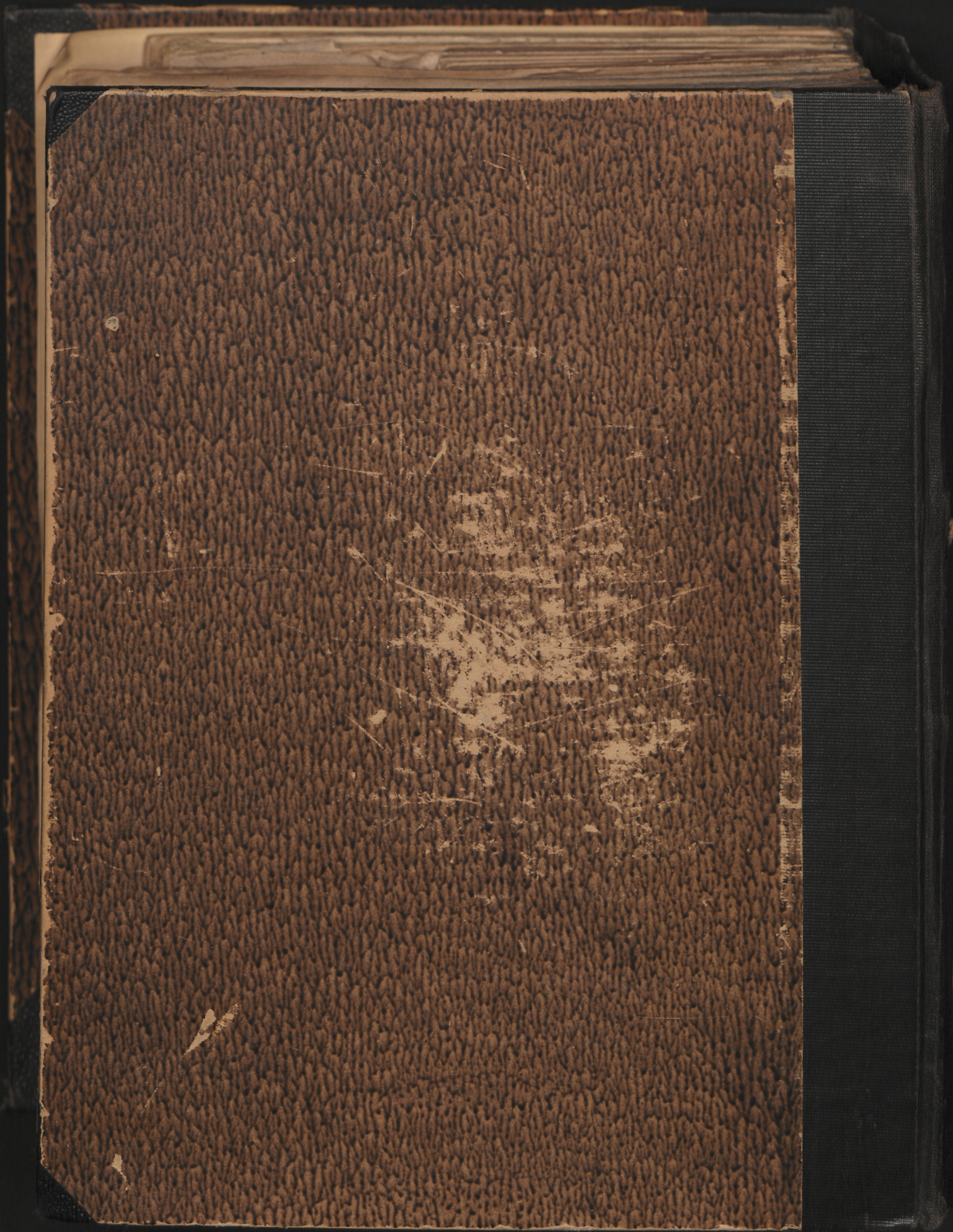
conjungendâ cum pietate, simul gratias acturus SERENISSIMO
NUTRITIO & omnibus præsentibus, carmine Germ.

roni Magni, literarum Promotores atque Fautores optimi

nobis remittuntur peccata, non habitâ
ulla ratione bonorum operum, quæ ne-
que ante fidem possunt esse Rom. xiv. 23.
IV. Spem inde nobis gignere potest fa-
lutis certissimam, ut cum plena fiducia
thronum gratiæ divini adire semper
possimus Ebr. iv, 26. x. 22. Paucis: Lu-
theranis nihil deest, sive quod ad omnem
veritatem fidei, sive quod ad inform-
ationem piæ vitæ pertinet: estque penes
ipso solo vera Ecclesia. Faxit modò
DEUS, Pater ille omnis gratiæ & mise-
ricordiæ, ut amor noster adhuc magis
magisque superfluat in agnitione & om-
ni sensu, quo probemus nos ea, quæ
ita differunt in fide nostra & longissimè
excellunt, ut simus sinceri, intemerati
& inconcussi in diem CHRISTI repleti
fructibus justitiæ, qui sunt per JESUM
CHRISTUM in gloriam & lau-
dem DEI Phil. 1, 9. sqq.
Amen.

Universitäts
Bibliothek
Rostock

http://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn832088641/phys_0036

De Riddagshausano coenobio autem hæc traduntur. Dies
 Kloster hat einen Abbet gehabt und eine feine Schule, darinnen
 12 Knaben mit aller Nothdurft unterhalten, und in Logicis stu-
 diis durch einen Magistrum, welchen der Abt besoldet, institui-
 ret werden. Solcher Kloster-Schulen seyn 6. im Lande
 schweig, in unterschiedliche Classes abgetheilet, durch w
 Stipendiaten ordentl. geführet werden, bis man sie ent
 der Universitæt nach Helmstädt mit Nuß verschick
 Cum deinde turbulentum *Brunsvicum*, mox vero Gv
 tum adiiisset, in secessu vicino *Zessen* ab Avia sua te
 receptus & per 9 dies retentus fuit. Amoenitates aut
 fementes, dictaqve Monasteria latius enarrabunt Auto
 Baringium reperiundi.

§. 7.

Hessemo die 4 Martii discedebatur, reliquaque
 stadio, Schanderslebiaque, *Halam*, intravit, ubi d.
 præter alia, salinas quoque vidit, de quibus ita: D. M
 Bericht nach, sollen die Salz-Roten jährlich 2 Tonnen
 tragen. Doch wird eine wieder auf die Unkosten g
 Von der andern muß man dem Hrn. Bischof ein gena
 richten, welcher das Feudum 123 Häusern verleihet.
 vero de his Salinis Scriptorum nubem collegit Clar.
 SIGIUS, plenior sine dubio dabunt notitiam in *Bt*
xon. Super. p. 941. In templo Cathedrali Halensi
 runt Epitaphium D. Mosmanni, ex unica sua uxore
 liberorum Parentis facti, cujus πολυγενίας alia plurac
 peditabant exempla, *STISSERUS ad Sirac.* 16. p. 17
CARTUS Observat. Hist. Polit. Decad. II. p. 286 - 2
Jac. THOMASII, Oratt. p. 121. *LANSII Consult.* p. n
 omittam *STEPNERUM in Inscript. Lipsiensibus: A*

